

PRÁVNÍ ÚPRAVA ZÁSADY VYROVNANOSTI VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ

Otázka vyrovnanosti veřejných rozpočtů patří v současnosti jak na polích vnitrostátních, tak i na poli mezinárodním mezi ty veřejně nejdiskutovanější. V současnosti je již zcela zřejmé, že setrvalé zadlužování zejména států má vliv nejen na jejich konkurenceschopnost a uplatnění, ale i globální ekonomickou rovnováhu. Státy s vysokými podíly dluhu na hrubém domácím produktu, vzniklého mnohdy v ekonomicky příznivých letech, zjišťují, že překonání hospodářská recese je v takové situaci mnohem obtížnější a bolestivější; jelikož nelze použít přebytky hospodaření z příznivých let, dochází k dalšímu zadlužování a tím i prohlubování již tak nepříznivé ekonomické situace.

Na úrovni jednotlivých států i mezinárodních organizací proto dochází k přijímání nejrůznějších opatření s cílem stimulovat ekonomiku a obnovit hospodářský růst. Významným prostředkem se v takovém případě stávají veřejné rozpočty, zejména rozpočty jednotlivých států, a redistribuce prostředků v těchto rozpočtech akumulovaných; jelikož však prostředky veřejných rozpočtů nejsou neomezené a je třeba počít se z následků či nejlépe zabránit opakování předchozích chyb, vystupuje v souvislosti s tím do popředí *zásada vyrovnanosti veřejných rozpočtů*. V souvislosti s nastolením otázky vyrovnanosti veřejných rozpočtů vyvstává potřeba právní regulace této oblasti. Dosavadní přístupy k právní regulaci v této oblasti, míra právní regulace a její účinky se však liší. Předkládaná práce si proto klade za cíl popsat jednotlivé přístupy k právní úpravě zásady vyrovnanosti veřejných rozpočtů a nabídnout jejich porovnání.

Ihned za úvodní část (*Úvod*) předkládané práce je zařazena kapitola s názvem *Obecně o rozpočtovém právu a právních zásadách* (kapitola I.), neboť problematiku zásady vyrovnanosti veřejných rozpočtů nelze vnímat izolovaně, ale v kontextu s ostatními rozpočtovými zásadami a rozpočtovým právem vůbec.

Navazující kapitoly již obsahují výklad týkající se samotné zásady vyrovnanosti veřejných rozpočtů, a to nejprve ve vztahu k právnímu řádu České republiky (kapitola II.), dále k právnímu systému Evropské unie (kapitola III.) a konečně k právním řádům vybraných států (kapitola IV.).

Výsledné porovnání, zhodnocení a shrnutí je pak obsaženo v poslední kapitole (kapitola V.) a dále v závěrečné části (*Závěr*).

Jak je z porovnání vybraných národních a nadnárodních právních řádů patrné, dochází v současnosti ve všech právních rádech k novelizacím v této oblasti, a to zejména s ohledem na zvyšující se zadluženost jednotlivých států a doznívající globální hospodářskou recesi. Uvedené novelizace s ohledem na naléhavost řešení a odhodlání vykazují poměrně razantní formu – ať už se jedná ústavní zákon v případě České a Slovenské republiky či smlouvu uzavřenou čelními představiteli některých členských států Evropské unie.

Výchozí postavení České republiky je z pohledu právní úpravy v porovnání s ostatními představenými právními řády nejméně výhodné, neboť stávající vyjádření zásady vyrovnanosti veřejných rozpočtů v právním řádu České republiky je zcela nedostatečné. Hlavní nedostatek lze spatřovat v tom, že v právním řádu není nikterak zakotvena zásada vyrovnanosti pro státní rozpočet, a to ani jako zásada dlouhodobé vyrovnanosti. Přitom státní rozpočet vytváří schodek dlouhodobě a přispívá tak nejvyšší měrou k růstu zadluženosti, tudíž v jeho případě je zakotvení zásady vyrovnanosti v právním řádu nejvíce naléhavé.

Text předkládané práce odpovídá stavu platné právní úpravy a legislativních prací ke dni 30. září 2012.